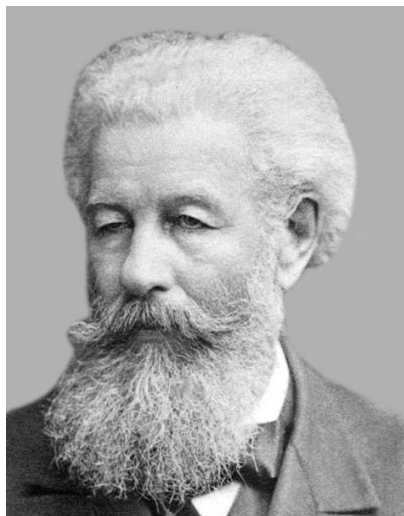

БЕКЕТОВ Андрій Миколайович (26. 11 (08. 12). 1825, с-ще Алфьоровка, нині Нова Бекетовка Пензен. обл., РФ — 01(14). 07. 1902, м. Шахматово, нині Моск. обл., РФ) — ботанік, громадський діяч. Доктор (1858), професор (1863). Член-кореспондент Імператор. АН (1891), почес. чл. Імператор. АН (1895). Брат [М. Бекетова](#), дід [О. Блока](#). Закін. Казан. університет (1849). У 1850-55 — учитель природознавства в Тбіліс. гімназії, викл. Харків. (1859- 60) і С.-Петербур. (1860-97, одночасно 1876-83 — ректор) університетів. Один із засн. С.-Петербур. товариства природознавців (1886) і 1-го рос. наук. ботан. ж. «Ботанические записки» (1886). За рік до появи «On the origin of species by Means of Natural selection» Ч. Дарвіна («Походження видів шляхом природного добору», 1859) висловив низку ідей про механізми еволюції живих організмів. Активно пропагував учення Ч. Дарвіна. Засн. рос. школи ботаніків-географів, один із засн. експерим. морфології рослин. Серед його слухачів були В. Вернадський, К. Тимірязєв, Д. Івановський, В. Комаров, А. Краснов, Й. Баранецький, Г. Танфільєв. Автор підручників для вищої школи («Курс ботаники для университетских слушателей», т. 1, 1862-64; т. 2, 1871; «Учебник ботаники», 1880-83; «География растений», 1896) та

наук.-популяр. книг для нар. читання («Беседы о земле и тварях, на ней живущих», в 2-х кн., изд. 8-е, 1903; «Из жизни природы и людей», 1870). Його книга «Об Екатеринославской флоре» (1886) — перша узагальнена праця про рослинність укр. степів (описано понад 1 тис. видів рослин). Усі названі праці видані в С.-Петербурзі. 1862-63 як чл. Навч. комітету Міністерства нар. освіти брав участь у реформі гімназ. освіти в Росії, виступав за введення в програму г-зій курсу природознавства, сприяв розповсюдженню в рос. школі індуктив. методу викладання. Учасник руху за організацію вищої освіти жінок у Росії, розвивав ідею жін. університету, втілену на С.-Петербур. вищих жінок. (Бестужевських) курсах, кер. яких був від 1878.

Основні праці

О морфологических отношениях листовых частей между собою и со стеблем // Журн. Мин-ва нар. просвещения. 1858. Ч. 97; Гармония в природе // Рус. вест. 1860. Т. 30, ноябрь, кн. 2; декабрь, кн. 1-2; Нравственность и естествознание // Вопр. философии и психологии. 1891. Кн. 6; География растений. Очерк учения о распространении и распределении растительности на земной поверхности. С особым прибавлением о Европейской России. С.-Петербург, 1896.

Рекомендована література

1. Щербакова А. А. А. Н. Бекетов – выдающийся русский ботаник и общественный деятель. Москва, 1958;
2. Райков Б. Е. Русские биологи-эволюционисты до Дарвина. Т. 4. Москва; Ленинград, 1959;
3. Долгин Е. С. Отец и патриарх русской ботаники // Биология в школе. 1975. № 6;
4. Лесневский С. Из истории семьи Бекетовых // Наука и жизнь. 1979. № 7;
5. Рофе-Бекетов Ф. С. Андрей Бекетов – почетный академик, ректор, дед Александра Блока... // Панорама. Х., 1993. № 6.

[В. Я. Чирва](#)

Бібліографічний опис:

Бекетов Андрій Миколайович / В. Я. Чирва // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-39000>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).